

Βρυξέλλες, 30.11.2016
COM(2016) 752 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τελική έκθεση της τομεακής έρευνας για τους μηχανισμούς δυναμικότητας

{SWD(2016) 385 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τελική έκθεση της τομεακής έρευνας για τους μηχανισμούς δυναμικότητας

1. Εισαγωγή

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποβλέπει στην κατοχύρωση ασφαλούς, καθαρού και οικονομικά προσιτού ενεργειακού εφοδιασμού για τους Ευρωπαίους καταναλωτές¹. Παρά τη σημαντική πρόοδο στην κατεύθυνση της επίτευξης των εν λόγω στόχων, η ασφάλεια του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια προκαλεί αυξανόμενη ανησυχία σε ολόένα περισσότερα κράτη μέλη. Με μέλημα την αποτροπή ενδεχόμενων ελλείψεων ηλεκτρικής ενέργειας, ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή προτίθενται να θεσπίσουν μηχανισμούς δυναμικότητας διαφόρων ειδών. Οι εν λόγω μηχανισμοί θα πρέπει να αποζημιώνουν παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας και άλλους παρόχους δυναμικότητας, όπως οι πάροχοι υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση, για το γεγονός ότι είναι διαθέσιμοι σε περίπτωση ανάγκης.

Η δημόσια στήριξη των παρόχων δυναμικότητας ενέχει τον κίνδυνο να προκληθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και καταρχήν συνιστά κρατική ενίσχυση. Οι μηχανισμοί δυναμικότητας συχνά παρέχουν επιδοτήσεις μόνο για τους εθνικούς παρόχους δυναμικότητας, αγνοώντας την αξία των εισαγωγών και στρεβλώνοντας τα επενδυτικά μηνύματα. Τούτο σημαίνει ότι χάνονται πολλά από τα οφέλη μιας ανοιχτής και καλά συνδεδεμένης εσωτερικής αγοράς ενέργειας και ότι αυξάνεται το κόστος για τους καταναλωτές. Τέτοιοι μηχανισμοί επίσης άλλοτε ευνοούν ορισμένες τεχνολογίες ή παράγοντες της αγοράς χωρίς αντικειμενική αιτιολόγηση και άλλοτε αποτρέπουν τη δραστηριοποίηση ανταγωνιστικών νεοεισερχόμενων στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Το γεγονός αυτό στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, ενέχει τον κίνδυνο να υπονομευτούν οι στόχοι για την απεξάρτηση από τον άνθρακα και πιέζει ανοδικά το κόστος της ασφάλειας του εφοδιασμού. Ως εκ τούτου, στις 29 Απριλίου 2015 η Επιτροπή ξεκίνησε τομεακή έρευνα στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων προκειμένου να διερευνήσει την αναγκαιότητα, τον σχεδιασμό και τις επιπτώσεις των μηχανισμών δυναμικότητας στην αγορά.

Η τελική έκθεση παρουσιάζει τα κυριότερα πορίσματα της έρευνας, ενώ περαιτέρω λεπτομέρειες παρέχονται στην επισυναπτόμενη έκθεση². Παρέχει μια εικόνα για το πότε οι μηχανισμοί δυναμικότητας συνεπάγονται κρατική ενίσχυση και το πώς η Επιτροπή αντιμετωπίζει τους μηχανισμούς δυναμικότητας σε σχέση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις³⁴. Με την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων, στόχος της Επιτροπής είναι να

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Στρατηγική πλαίσιο για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή», 25 Φεβρουαρίου 2015, COM(2015)80.

² Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την τελική έκθεση της τομεακής έρευνας για τους μηχανισμούς δυναμικότητας, 30 Νοεμβρίου 2016, SWD(2016)385.

³ Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας 2014-2020 («ΚΓΚΕΠΕ») (2014/C 200/01) περιλαμβάνουν ειδικούς κανόνες για την αξιολόγηση των μηχανισμών δυναμικότητας από τη σκοπιά του δικαίου του ανταγωνισμού.

⁴ Σημειώνεται ότι τα συμπεράσματα της τομεακής έρευνας αποτελούν γενικά πορίσματα τα οποία δεν αντικαθιστούν την ανάγκη για κατά περίπτωση αξιολόγηση κάθε συγκεκριμένου μέτρου κρατικής ενίσχυσης.

διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν μηχανισμούς δυναμικότητας μόνο όταν αυτό είναι αναγκαίο και κατά τρόπο ώστε να αποτρέπεται η κατάρτιση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας σε εθνικές αγορές σε βάρος των καταναλωτών και ενδεχομένως των κλιματικών στόχων.

Κατά τη διάρκεια της τομεακής έρευνας, οι υπηρεσίες της Επιτροπής επικεντρώθηκαν στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας έντεκα κρατών μελών που έχουν θεσπίσει ή προτίθενται να θεσπίσουν μηχανισμούς δυναμικότητας⁵. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής συγκέντρωσαν μεγάλο όγκο πληροφοριών από κράτη μέλη, ρυθμιστικές αρχές ενέργειας, ενώσεις και φορείς εκμετάλλευσης της αγοράς, μέσω συναντήσεων και δύο συνόλων ερωτηματολογίων που απευθύνονταν σε 200 και πλέον ενδιαφερόμενα μέρη. Στις 13 Απριλίου 2016 η Επιτροπή δημοσίευσε ενδιάμεση έκθεση της τομεακής έρευνας για δημόσια διαβούλευση⁶. Η παρούσα έκθεση λαμβάνει υπόψη τις 114 απαντήσεις που λήφθηκαν σχετικά με την ενδιάμεση έκθεση⁷.

Η παρούσα έκθεση, μαζί με τα παραρτήματά της, υποβάλλεται από κοινού με δέσμη νομοθετικών προτάσεων, ως μέρος των εργασιών με στόχο να δημιουργηθεί μια Ενεργειακή Ένωση της ΕΕ με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή. Το εν λόγω πακέτο περιλαμβάνει νομοθετικές προτάσεις για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της λειτουργίας των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ («πρωτοβουλία σχεδιασμού της αγοράς»), μεταξύ άλλων προτάσεις για τη βελτίωση των πολιτικών επάρκειας της εθνικής παραγωγής που βασίζονται στα πορίσματα της τομεακής έρευνας, οι οποίες αναμένεται να περιορίσουν σταδιακά την ανάγκη ύπαρξης μηχανισμών δυναμικότητας για την κατοχύρωση της ασφάλειας του εφοδιασμού⁸.

2. Ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού

2.1. Αντιμετωπίζει σήμερα η ΕΕ πρόβλημα ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια;

Από την έναρξη της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2008, η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ έχει μειωθεί. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, η συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής συνέχισε να αυξάνεται⁹. Ως εκ τούτου, τα περιθώρια δυναμικότητας¹⁰ έχουν διευρυνθεί¹¹, και από το 2010 και έπειτα τα φαινόμενα

⁵ Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Πολωνία, Πορτογαλία, και Σουηδία.

⁶ C(2016) 2017 και SWD(2016)119.

⁷ Επισκόπηση των απαντήσεων στη δημόσια διαβούλευση επισυνάπτεται ως παράρτημα στην έκθεση (έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής) που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση.

⁸ Η δέσμη περιλαμβάνει τις αναθεωρήσεις των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009 και (ΕΚ) αριθ. 714/2009, καθώς και της οδηγίας 2009/72/ΕΚ. Στη δέσμη μέτρων περιλαμβάνεται επίσης πρόταση νέου κανονισμού σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 2005/89/ΕΚ.

⁹ Η απόκλιση οφείλεται κυρίως στην εφαρμογή επενδυτικών αποφάσεων που είχαν ληφθεί πριν από την έναρξη της κρίσης. Παρά το γεγονός ότι η συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα αυξήθηκε σε διαφορετικό βαθμό σε κάθε ένα από τα 11 κράτη μέλη τα οποία καλύπτει η τομεακή έρευνα, από το 2000 και μετά αυξήθηκε κατά περισσότερο από 30% στην ΕΕ ως σύνολο.

¹⁰ Το περιθώριο δυναμικότητας υπολογίζεται συνήθως βάσει της διαφοράς μεταξύ της εγκατεστημένης δυναμικότητας και της ανώτατης (ή μέσης) ζήτησης. Η εγκατεστημένη δυναμικότητα μπορεί να αποδιαβαθμιστεί ανάλογα με την αναμενόμενη διαθεσιμότητα, προκειμένου να υποδεικνύεται καλύτερα το αναμενόμενο περιθώριο δυναμικότητας.

¹¹ Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΣΜ-HE/ENTSO-E) έχει υπολογίσει ότι το περιθώριο ανάμεσα στην ποσότητα της απαιτούμενης ηλεκτρικής ενέργειας σε ώρες αιχμής και της

εκτίναξης των τιμών στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας είναι λιγότερο συχνά¹². Η τομεακή έρευνα επιβεβαίωσε ότι κατά την τελευταία πενταετία τα περιστατικά έλλειψης δυναμικότητας, με αποτέλεσμα την πραγματική διακοπή παροχής σε καταναλωτές λόγω ανεπαρκούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ήταν εξαιρετικά σπάνια¹³. Με άλλα λόγια, η ΕΕ στο σύνολό της βρίσκεται επί του παρόντος σε κατάσταση πλεονάζουσας δυναμικότητας.

Ωστόσο, η κατάσταση μεταξύ των κρατών μελών ποικίλλει. Ορισμένα κράτη μέλη φαίνεται ότι αντιμετωπίζουν πραγματικές προκλήσεις αναφορικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού, διαφορετικής κλίμακας και διάρκειας, ενώ υπάρχουν ειδικά τοπικά ζητήματα ασφάλειας του εφοδιασμού που επηρεάζουν ορισμένες περιοχές εντός των κρατών μελών. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός υφιστάμενων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής πρόκειται να καταργηθούν σταδιακά κατά τα επόμενα έτη. Ορισμένες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής πλησιάζουν στο τέλος της επιχειρησιακής ζωής τους, ορισμένες δεν δύνανται να ανταποκριθούν στα νέα περιβαλλοντικά πρότυπα και τα πρότυπα εκπομπών, ενώ άλλες πρόκειται να καταργηθούν σταδιακά ως αποτέλεσμα επιλογών εθνικής ενεργειακής πολιτικής (λ.χ. σταδιακή κατάργηση της πυρηνικής ενέργειας στη Γερμανία).

Γενικότερα, ο τομέας ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη διανύει ένα πρωτόγνωρο μεταβατικό στάδιο. Η απελευθέρωση της αγοράς και οι προσπάθειες για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έχουν μεταβάλει ριζικά τον τρόπο παραγωγής, εμπορίας και κατανάλωσης της ηλεκτρικής ενέργειας. Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αναπτύσσεται ραγδαία. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε χαμηλότερες τιμές χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και σε περιορισμό της χρήσης συμβατικών τεχνολογιών παραγωγής, όπως ο άνθρακας και το αέριο, καθώς η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές χαρακτηρίζεται γενικά από χαμηλότερο λειτουργικό κόστος. Η φθίνουσα ζήτηση, οι χαμηλότερες τιμές και τα μικρότερα ποσοστά χρήσης έχουν περιορίσει την κερδοφορία της συμβατικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ταυτόχρονα, οι ευέλικτες συμβατικές τεχνολογίες εξακολουθούν να διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο: το αυξανόμενο μερίδιο πηγών ανανεώσιμης ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια,¹⁴ η παραγωγή των οποίων ποικίλει ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες και την ώρα της ημέρας, απαιτεί ευέλικτα ενεργειακά συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της αξιόπιστης εφεδρικής δυναμικότητας, τα οποία μπορούν να πάρουν τη μορφή συμβατικής παραγωγής,

---

ηλεκτρικής ενέργειας που δύναται να παραχθεί με τη διαθέσιμη δυναμικότητα παραγωγής αντιστοιχεί σε ποσοστό 13% για την ΕΕ συνολικά [“ENTSO-E: 2015 Maria Outlook & Adequacy Forecast” («ΕΔΔΣΜ-HE: Σενάριο και πρόβλεψη επάρκειας 2015»), διαθέσιμο στην ιστοθέση

https://www.entsoe.eu/Documents/SDC%20documents/SOAF/150630_SOAF_2015_publication_wcover.pdf].

¹² Τα στοιχεία που δημοσιεύει ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) υποδεικνύουν μείωση της συχνότητας των περιπτώσεων εκτίναξης των τιμών σε αγορές ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ από το 2010 και μετά [(ACER Annual Report on the Results of Monitoring the Internal Electricity Market in 2015 (Ετήσια έκθεση του ACER σχετικά με τα αποτελέσματα της παρακολούθησης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας το 2015), διαθέσιμη στην ιστοθέση:

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER%20Market%20Monitoring%20Report%202015%20-%20ELECTRICITY.pdf].

¹³ Μοναδική σημαντική εξαίρεση η Πολωνία, όπου ένα κύμα καύσωνα τον Αύγουστο του 2015 προκάλεσε αναγκαστικές διακοπές της παραγωγής.

¹⁴ Η αιολική και η ηλιακή ενέργεια αντιστοιχούσαν σε ποσοστό 11% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας των ΕΕ28 το 2014 (Eurostat), όμως, σε ορισμένα κράτη μέλη, ορισμένες ώρες καλύπτουν το σύνολο σχεδόν της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ άλλες ώρες δεν υπάρχει καθόλου παραγωγή.

ανταπόκρισης στη ζήτηση ή αποθήκευσης, προκειμένου να διασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή η ασφάλεια του εφοδιασμού.

Τα κράτη μέλη ανησυχούν ότι η υφιστάμενη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, σε συνδυασμό με τις αναμενόμενες επενδύσεις στη νέα δυναμικότητα, ενδέχεται να αποδειχτεί ανεπαρκής για τη διατήρηση της ασφάλειας του εφοδιασμού στο μέλλον. Αν τα σημερινά χαμηλά επίπεδα κερδοφορίας της παραδοσιακής παραγωγικής δυναμικότητας αντικατοπτρίζουν μόνο την τρέχουσα πλεονάζουσα δυναμικότητα, δεν υπάρχει ενδεχομένως σοβαρός λόγος ανησυχίας για την επάρκεια της δυναμικότητας στο μέλλον. Ωστόσο, εάν η χαμηλή κερδοφορία είναι απόρροια ανεπαρκειών της αγοράς ή του ρυθμιστικού πλαισίου, τότε δεν αποκλείεται τα κίνητρα για επενδύσεις να αποδειχτούν ανεπαρκή για τη διατήρηση επαρκών επιπέδων δυναμικότητας σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση.

2.2. Λόγοι για τους οποίους οι επενδύσεις μπορεί να αποδειχτούν ανεπαρκείς για την εξασφάλιση ασφαλούς εφοδιασμού στο μέλλον

Οι οικονομικοί φορείς αποφασίζουν σχετικά με τη διατήρηση της τρέχουσας δυναμικότητας ή με τις επενδύσεις σε νέα δυναμικότητα, βάσει των αναμενόμενων εσόδων.

Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι εξεταζόμενες αγορές είναι σε θέση να προσελκύουν επαρκείς επενδύσεις στη δυναμικότητα για την κάλυψη της μελλοντικής ζήτησης, η τομεακή έρευνα εξέτασε κατά πόσο η αγορά ή το ρυθμιστικό πλαίσιο παρουσιάζουν ανεπάρκειες ικανές να εμποδίζουν τις επενδύσεις. Από την έρευνα προέκυψαν πράγματι ορισμένες ανεπάρκειες της αγοράς, οι οποίες είναι πιθανόν να αποτρέπουν την υλοποίηση επενδύσεων για την παροχή ασφαλούς εφοδιασμού σε αγορές ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα, η τομεακή έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, προκειμένου να λειτουργούν αποτελεσματικά, οι αγορές ηλεκτρικής ενέργειας εξαρτώνται από την επαρκή αύξηση των τιμών σε περιόδους κατά τις οποίες η προσφορά είναι μειωμένη σε σχέση με τη ζήτηση. Τα κέρδη που προκύπτουν από τις υψηλές τιμές κατά τις εν λόγω περιόδους «έλλειψης» αποτελούν σημαντικό κίνητρο για επενδύσεις, ιδιαίτερα για ευέλικτες τεχνολογίες οι οποίες λειτουργούν σπάνια και, ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη να αποσβεστούν οι επενδυτικές δαπάνες τους κατά τη διάρκεια σχετικά λίγων ωρών λειτουργίας.

Στην πράξη, αρκετοί παράγοντες περιορίζουν την ικανότητα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας να παρέχουν υψηλές τιμές σε περιόδους έλλειψης. Κατ' αρχάς, ελάχιστοι μεμονωμένοι πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να ανταποκριθούν στις διακυμάνσεις των τιμών σε πραγματικό χρόνο ή να μειώσουν την κατανάλωσή τους κατά τις ώρες αιχμής όταν οι τιμές είναι υψηλές. Ελλείπει ζήτηση που ανταποκρίνεται στην τιμή, οι εθνικές αρχές θεσπίζουν κανόνες για την εξισορρόπηση προσφοράς και ζήτησης που συχνά περιλαμβάνουν χαμηλά ρυθμιζόμενα ανώτατα όρια τιμών, τα οποία δεν αντανακλούν τη βούληση των πελατών να πληρώσουν για τον ασφαλή εφοδιασμό και που, ως εκ τούτου, διαμορφώνουν τιμές που δεν αποτυπώνουν την πραγματική αξία της επιπρόσθετης επάρκειας πόρων¹⁵.

---

¹⁵ Τα αποδοτικά ανώτατα όρια τιμών θα πρέπει κατ' αρχήν να αντικατοπτρίζουν τη μέση βούληση των καταναλωτών να πληρώνουν, ώστε να μην διακόπτεται η παροχή τους σε περίπτωση που προκύψει έλλειψη, τη λεγόμενη αξία απώλειας φορτίου (VOLL).

Δεύτερον, ακόμη και όταν δεν υπάρχουν ρητές ανώτατες τιμές, οι κανόνες για τη διαχείριση των αγορών εξισορρόπησης, όπου οι φορείς εκμετάλλευσης δικτύων πρέπει να φροντίζουν σε πραγματικό χρόνο ώστε η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας να ανταποκρίνεται στη ζήτηση και καθορίζεται η τελική τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας ανά ώρα, στην πράξη θέτουν ανώτατο όριο τιμών για τις προθεσμιακές αγορές¹⁶.

Τρίτον, ο κατάλληλος καθορισμός των ζωνών προσφοράς¹⁷ είναι μείζονος σημασίας προκειμένου να εξασφαλίζονται ορθά σήματα γεωγραφικής διαφοροποίησης για επενδύσεις στην παραγωγή και τη μεταφορά. Όταν οι τιμές καθορίζονται σε μια ευρεία ζώνη προσφοράς χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί του συστήματος μεταφοράς, τότε απαιτούνται μέτρα «αναδιανομής» εκτός αγοράς, ώστε η παραγωγή να διακόπτεται κατά τόπους και να ενεργοποιείται κάπου αλλού (με επιπλέον κόστος) εντός της ευρείας ζώνης, χάριν αποκατάστασης της ισορροπίας στο δίκτυο. Η εν λόγω αναδιανομή εκτός αγοράς υπονομεύει τα επενδυτικά μηνύματα και στρεβλώνει τις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας — δημιουργώντας κρυφές επιδοτήσεις για ορισμένους καταναλωτές και υπερτιμολογήσεις για άλλους¹⁸. Η στρέβλωση των τιμών υπονομεύει το διασυνοριακό εμπόριο και περιορίζει τα κίνητρα για επενδύσεις σε δυναμικότητα μεγαλύτερης διασύνδεσης μεταξύ των κρατών μελών. Όπως κατέδειξε η τομεακή έρευνα, η τρέχουσα διαμόρφωση των ζωνών προσφοράς στην ΕΕ δημιουργεί σημαντικά προβλήματα για τη λειτουργία και την ανάπτυξη μιας αποδοτικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Τέλος, ακόμη και όταν επιτρέπεται η τιμολόγηση με γνώμονα την έλλειψη («scarcity pricing») και οι ζώνες προσφοράς έχουν καθοριστεί κατάλληλα, ενδέχεται οι συμμετέχοντες στην αγορά να εξακολουθούν να διστάζουν να επενδύσουν σε νέα δυναμικότητα, λόγω της μεγάλης αβεβαιότητας σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις στην αγορά, όπως ο αντίκτυπος που έχει στην επένδυσή τους το αυξανόμενο μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η δυναμικά ακραία αστάθεια των τιμών.

3. Μεταρρύθμιση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας

Η τομεακή έρευνα έχει εντοπίσει ορισμένες μεταρρυθμίσεις στην αγορά οι οποίες μπορεί να περιορίσουν τις ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού ή ακόμη και να εξαλείψουν συνολικά την ανάγκη για μηχανισμούς δυναμικότητας. Συνεπώς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις πριν θεσπίσουν ή όταν θεσπίζουν μηχανισμό δυναμικότητας.

---

¹⁶ Επί παραδείγματι, τα πρόστιμα για την ελλιπή εξισορρόπηση κατά τη στιγμή της παροχής μπορούν να λειτουργούν ως έμμεση ανώτατη τιμή για την επόμενη μέρα και σε άλλες προθεσμιακές αγορές αν είναι ιδιαίτερα χαμηλά, καθώς οι φορείς εκμετάλλευσης ενδέχεται να προτιμούν να πληρώνουν πρόστιμα αντί να καταβάλλουν υψηλές τιμές.

¹⁷ Οι ζώνες προσφοράς ορίζονται ως περιοχές ενιαίας τιμολόγησης, στις οποίες όλες οι προσφορές ζήτησης και προσφοράς ρυθμίζονται την ίδια στιγμή και στην ίδια τιμή.

¹⁸ Επί παραδείγματι, εάν υπάρχει πολύ μεγάλη ζήτηση και όχι αρκετή παραγωγή σε μια περιοχή εντός μιας ευρείας ζώνης προσφοράς, και ανεπαρκής μεταφορά στη σύνδεση της εν λόγω περιοχής με την υπόλοιπη ζώνη, τότε οι τιμές στην εν λόγω περιοχή θα είναι πολύ χαμηλές σε σύγκριση με το πραγματικό κόστος της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που προορίζεται για κατανάλωση στην εν λόγω περιοχή. Για άλλες απομονωμένες περιοχές στη ζώνη προσφοράς, όπου υπάρχει άφθονη παραγωγή σε σχέση με τη ζήτηση, οι τιμές θα είναι πολύ υψηλές. Επομένως, οι καταναλωτές από τη μία περιοχή της ζώνης προσφοράς επιδοτούν τους καταναλωτές σε άλλη περιοχή, και οι τιμές της αγοράς παραμένουν στρεβλωμένες, με αποτέλεσμα οι αγορές να αποτυγχάνουν να αποστείλουν επενδυτικά μηνύματα στις κατάλληλες τοποθεσίες.

Οι τιμές που αποτυπώνουν την πραγματική αξία της ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να παράσχουν μηνύματα για νέες επενδύσεις στην αξιόπιστη και ευέλικτη δυναμικότητα που απαιτείται για την παροχή ασφαλούς εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας. Ως εκ τούτου, η κατάργηση των υπερβολικά χαμηλών ανώτατων ορίων τιμών και, αντ' αυτού, η δυνατότητα αύξησης των τιμών κατά τρόπο ώστε να αποτυπώνεται η βούληση των καταναλωτών να πληρώσουν, είναι μια καθοριστική μεταρρύθμιση της αγοράς. Οι κανόνες για την εξισορρόπηση της αγοράς θα πρέπει να βελτιωθούν, ώστε το κόστος που βαρύνει τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων για τη διατήρηση της ισορροπίας του συστήματος να αποτυπώνεται πλήρως στις τιμές για την ανισορροπία που καταβάλλουν οι συμμετέχοντες στην αγορά οι οποίοι βρίσκονται «εκτός ισορροπίας»¹⁹. Όλοι οι συμμετέχοντες στην αγορά θα πρέπει να έχουν τα κίνητρα και την ευκαιρία να υποστηρίξουν την ισορροπία του συστήματος, διασφαλίζοντας ότι η πραγματική καταμετρημένη ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν ή καταναλώνουν αντιστοιχεί στην ηλεκτρική ενέργεια που έχουν δεσμευτεί συμβατικά να αγοράζουν ή να πωλούν στις προθεσμιακές αγορές²⁰.

Τα κράτη μέλη ενδεχομένως να ανησυχούν ότι η κατάργηση των ανώτατων ορίων τιμών και η αύξηση των ανώτατων τιμών χονδρικής θα επηρεάσουν τις τιμές λιανικής. Η τομεακή έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι εφικτή η διαχείριση των εν λόγω κινδύνων από την ίδια την αγορά, λόγω χάρη με τη δημιουργία προϊόντων αντιστάθμισης κινδύνων τα οποία δίνουν στους προμηθευτές και τους τελικούς χρήστες τη δυνατότητα να προστατευτούν από τις ανώτατες τιμές, μεταξύ άλλων, σε πιο μακροπρόθεσμη βάση με μακροπρόθεσμες συμβάσεις αντιστάθμισης²¹. Η εν λόγω αντιστάθμιση σε πιο μακροπρόθεσμη βάση μπορεί επίσης να συμβάλει στην υποστήριξη του επιχειρηματικού ενδιαφέροντος για επενδύσεις από τους ηλεκτροπαραγωγούς, με τη μετατροπή των αβέβαιων δυνητικών τιμών έλλειψης σε βέβαιη τακτική ροή εσόδων. Μια περαιτέρω διείσδυση των εν λόγω συμβάσεων αντιστάθμισης κινδύνου θα πρέπει, ως εκ τούτου, να θεωρείται χρήσιμη εξέλιξη η οποία θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση της ανάγκης για μηχανισμούς δυναμικότητας εξαρχής.

Επιπλέον, οι ρυθμιστικές αρχές μπορεί να διστάζουν να επιτρέψουν την αύξηση των τιμών χονδρικής, είτε λόγω φόβου για κατάχρηση της ισχύος στην αγορά είτε λόγω ανησυχιών ότι μπορεί να καταλήξουν σε υψηλότερες τιμές λιανικής για τα νοικοκυριά και τη βιομηχανία. Ο κίνδυνος κατάχρησης της ισχύος στην αγορά που συνδέεται με περισσότερο ασταθείς τιμές

---

¹⁹ Οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας που παράγουν λιγότερο από ό,τι έχουν δεσμευτεί, ή οι έμποροι λιανικής που χρησιμοποιούν περισσότερη ενέργεια από ό,τι έχουν δεσμευτεί, συμβάλλουν στη συνολική ανισορροπία του συστήματος και, συνεπώς, πρέπει να επιβαρυνθούν με τιμές για τη διαταραχή της ισορροπίας. Οι προτάσεις της πρωτοβουλίας σχεδιασμού της αγοράς περιλαμβάνουν ορισμένες εξαιρέσεις από τη γενική αυτή αρχή (βλ. το άρθρο 4 της πρότασης κανονισμού για την ηλεκτρική ενέργεια).

²⁰ Στις περιπτώσεις που η κατάργηση των ανώτατων ορίων τιμών δεν οδηγεί στην επιθυμητή εμφάνιση τιμών με γνώμονα την έλλειψη, ορισμένοι φορείς εκμετάλλευσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας έχουν καθιερώσει διοικητική τιμολόγηση με γνώμονα την έλλειψη. Πρόκειται για ρυθμιστική παρέμβαση με την οποία προστίθεται αυτόματα μια προκαθορισμένη τιμή στην τιμή της αγοράς όσο αυξάνεται η πιθανότητα να μην ικανοποιηθεί η ζήτηση. Με τον τρόπο αυτό, καθώς τα περιθώρια δυναμικότητας στενεύουν, οι τιμές ηλεκτρικής ενέργειας ρυθμίζονται αυτόματα σε επίπεδο που αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο έλλειψης παρέχοντας ισχυρά κίνητρα τους συμμετέχοντες στην αγορά να παράξουν ενέργεια (ή να περιορίσουν τη ζήτηση) όταν το σύστημα έχει μεγαλύτερη ανάγκη για ηλεκτρική ενέργεια. Παραδείγματα διοικητικής τιμολόγησης με γνώμονα την έλλειψη απαντώνται στο Τέξας και στη «λειτουργία τιμολόγησης με γνώμονα την έλλειψη αποθεμάτων» (reserve scarcity pricing function) του ΗΒ. Η Ιρλανδία θεσπίζει επί του παρόντος ένα παρόμοιο σύστημα.

²¹ Παραδείγματα προϊόντων αντιστάθμισης κινδύνων απαντούν στην Αυστραλία και έχουν εισαχθεί στη Γερμανία από το ενεργειακό χρηματιστήριο EEX.

μπορεί να περιοριστεί – με τη διεύρυνση της συμμετοχής στην αγορά και την αύξηση του ανταγωνισμού, καθώς και με την ενίσχυση της διαφάνειας, της διαθεσιμότητας δεδομένων και της παρακολούθησης της αγοράς²².

Μια δεύτερη σημαντική μεταρρύθμιση της αγοράς αφορά τη συμμετοχή στην αγορά παρόχων υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση. Η ενίσχυση της ικανότητας ανταπόκρισης της ζήτησης στις τιμές σε πραγματικό χρόνο είναι κρίσιμης σημασίας, διότι μπορεί να αμβλύνει τις αιχμές της ζήτησης περιορίζοντας έτσι την ανάγκη για επιπρόσθετη παραγωγική δυναμικότητα. Ωστόσο, οι πάροχοι υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικούς φραγμούς στη συμμετοχή τους στην αγορά, ενώ το νομικό πλαίσιο στην ΕΕ είναι κατακερματισμένο. Σε ορισμένες αγορές, δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε παρόχους υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση, ενώ σε άλλες αγορές το δασμολογικό καθεστώς του δικτύου ή η απουσία τεχνικών κανόνων καθιστούν τη δραστηριοποίηση των καταναλωτών μη ελκυστική ή ακόμη και αδύνατη.

Τέλος, η τομεακή έρευνα καταδεικνύει ότι ο καθορισμός ζωνών προσφοράς πρέπει να εξεταστεί και να αναθεωρηθεί ώστε να διαμορφωθούν κατάλληλες τοπικές τιμές με στόχο την ενεργοποίηση επενδύσεων στη δυναμικότητα στις περιοχές όπου αυτή υστερεί, αλλά και στις υποδομές μεταφοράς που απαιτούνται για τη μεταφορά της ηλεκτρικής ενέργειας από τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές.

Η πρωτοβουλία σχεδιασμού της αγοράς περιλαμβάνει προτάσεις για την αντιμετώπιση όλων αυτών των ζητημάτων: την ανάπτυξη βραχυπρόθεσμων αγορών που ανταποκρίνονται στην ανάγκη για πιο μεταβλητή και λιγότερο προβλέψιμη αύξηση των μεριδίων αιολικής και ηλιακής ενέργειας, την κατάρτιση εναρμονισμένων κανόνων για τη συμμετοχή των παρόχων υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση, την τυποποίηση των προϊόντων εξισορρόπησης και των κανόνων για τη διασυνοριακή διάθεσή τους —με περαιτέρω αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά εξισορρόπησης και βελτιώσεις στη διαδικασία καθορισμού των ζωνών προσφοράς.

Οι μηχανισμοί δυναμικότητας των κρατών μελών θα πρέπει να καταβάλλουν τις κατάλληλες προσπάθειες ώστε να αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες περί επάρκειας πόρων με μεταρρυθμίσεις στην αγορά. Με άλλα λόγια, οι μηχανισμοί δυναμικότητας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατο των μεταρρυθμίσεων στην αγορά.

4. Πότε πρέπει να εφαρμόζεται ένας μηχανισμός δυναμικότητας;

Με τις προαναφερόμενες μεταρρυθμίσεις της αγοράς είναι εφικτή η αντιμετώπιση πολλών ανεπαρειών της αγοράς και του ρυθμιστικού πλαισίου που προκαλούν ελλείψεις δυναμικότητας. Ωστόσο, ενδέχεται να χρειάζεται χρόνος έως την πλήρη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων της αγοράς, ενώ δεν αποκλείεται αυτές να μην επαρκούν για την πλήρη αντιμετώπιση του υποκείμενου προβλήματος της επαρκούς δυναμικότητας. Ως εκ τούτου,

²² Η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας μπορεί επίσης να αποτρέψει την αντανταγωνιστική συμπεριφορά, αλλά δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως εμπόδιο στη διαμόρφωση υψηλών τιμών ηλεκτρικής ενέργειας *per se*, όταν οι εν λόγω τιμές αποτυπώνουν την αξία της ηλεκτρικής ενέργειας σε περιόδους έλλειψης.

ορισμένα κράτη μέλη αποφασίζουν να λάβουν συμπληρωματικά μέτρα με τη μορφή μηχανισμών δυναμικότητας.

Παρά το γεγονός ότι ο σχεδιασμός των μηχανισμών δυναμικότητας διαφέρει, όλοι οι μηχανισμοί παρέχουν στους παρόχους δυναμικότητας επιπρόσθετα έσοδα μέσω πληρωμών για τη διαθεσιμότητα της ηλεκτροπαραγωγικής δυναμικότητας. Η εν λόγω αποζημίωση είναι πιθανόν να συνεπάγεται κρατική ενίσχυση, η οποία πρέπει να κοινοποιείται για έγκριση στην Επιτροπή βάσει των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Η Επιτροπή είναι πιθανόν να κρίνει ότι ένα μέτρο συνιστά μηχανισμό δυναμικότητας που υπόκειται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις αν i) το μέτρο έχει δρομολογηθεί από το Δημόσιο και/ή το Δημόσιο εμπλέκεται σε αυτό²³, ii) πρωταρχικός στόχος του μέτρου είναι η εγγύηση της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια²⁴, και iii) το μέτρο παρέχει στους παρόχους δυναμικότητας αποζημίωση επιπλέον των τυχόν εσόδων που εισπράττουν από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας.

Μετά την κοινοποίηση ενός μέτρου, η Επιτροπή, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας, αξιολογεί, κατ' αρχάς, κατά πόσο είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί ένα σαφώς προσδιορισμένο πρόβλημα ασφάλειας του εφοδιασμού το οποίο η αγορά δεν δύναται να επιλύσει μόνη της. Προς απόδειξη τούτου, τα κράτη μέλη μπορούν να προσκομίσουν στοιχεία τα οποία τεκμηριώνουν ότι η αγορά είναι απίθανο να παράσχει το επίπεδο ασφάλειας του εφοδιασμού που κρίνουν κατάλληλο —το τελευταίο ορίζεται σε σχέση με ένα πρότυπο οικονομικής αξιοπιστίας βάσει της βούλησης των καταναλωτών να πληρώνουν. Για τον σκοπό αυτό, εξετάζονται οι ανεπάρκειες της αγοράς που προκαλούν το πρόβλημα, ποσοτικοποιείται ο πιθανός αντίκτυπος των ανεπαρκειών αυτών στις επενδύσεις και την αξιοπιστία του συστήματος, και εκτιμάται το μέγεθος της απόκλισης ανάμεσα στο αναμενόμενο και το επιθυμητό επίπεδο ασφάλειας του εφοδιασμού.

Οι αξιολογήσεις της επάρκειας που η Επιτροπή έχει εξετάσει μέχρι σήμερα παρέχουν γενικά μια ποσοτικοποιημένη ανάλυση, όμως, όπως προκύπτει από την τομεακή έρευνα, μένουν ακόμη πολλά να γίνουν έως ότου διασφαλιστεί ότι η θέσπιση μηχανισμών δυναμικότητας βασίζεται σε αντικειμενική και διεξοδική αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας. Σε περίπτωση μη επαρκώς αξιόπιστων αξιολογήσεων επάρκειας, οι αρχές χρειάζεται να ενδεχομένως να αποκαταστήσουν βραχυπρόθεσμα τα προβλήματα επάρκειας. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο στρεβλωτικών παρεμβάσεων που είναι δαπανηρές και στρεβλωτικές και αυξάνουν την αβεβαιότητα που επικρατεί στην αγορά.

Κατ' αρχάς, οι προσεγγίσεις και οι πρακτικές υπολογισμού της επάρκειας των πόρων διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Καθώς τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθοδολογίες, μετρήσεις και υποθέσεις, και αυτές δεν κοινοποιούνται με

---

²³ Μια αμιγώς βοηθητική υπηρεσία που αναπτύσσεται και τίθεται σε λειτουργία αυτόνομα από έναν διαχειριστή συστήματος μεταφοράς (ΔΣΜ) δεν θεωρείται συναφής μηχανισμός δυναμικότητας από τη σκοπιά των κρατικών ενισχύσεων.

²⁴ Εάν μια κυβέρνηση αναπτύξει καθεστώς στήριξης των ανανεώσιμων πηγών και χορηγήσει επιδοτήσεις σε έναν διαχειριστή αιολικού πάρκου, τότε είναι πιθανόν ο πρωταρχικός στόχος του μέτρου να συνίσταται στην ανεξάρτηση του τομέα της ενέργειας από τον άνθρακα. Στην περίπτωση αυτή, και ενώ το μέτρο ενισχύει τη διαθέσιμη δυναμικότητα στην αγορά, δεν θεωρείται μηχανισμός δυναμικότητας και, ως εκ τούτου, θα αξιολογηθεί βάσει των κανόνων για τη στήριξη των ανανεώσιμων πηγών.

σαφήνεια, είναι δύσκολο να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων. Οι ερωτηθέντες στην τομεακή έρευνα προέβαλαν ισχυρά επιχειρήματα ζητώντας οι αξιολογήσεις σχετικά με την επάρκεια να καταστούν περισσότερο συγκρίσιμες, επαληθεύσιμες και αντικειμενικές. Με στόχο να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω ανησυχίες, η πρωτοβουλία της Επιτροπής για τον σχεδιασμό της αγοράς προτείνει την καθιέρωση μιας συντονισμένης ευρωπαϊκής αξιολόγησης της επάρκειας των πόρων, η οποία θα βασίζεται σε εναρμονισμένη μέθοδο.

Δεύτερον, υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης όσον αφορά τις προσεγγίσεις των κρατών μελών για τα πρότυπα αξιοπιστίας, δηλαδή το επιθυμητό επίπεδο ασφάλειας του εφοδιασμού που επιθυμεί το Δημόσιο. Ένα οικονομικά αποδοτικό πρότυπο αξιοπιστίας βασίζεται στην αξία που αποδίδουν οι καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας στην ασφάλεια του εφοδιασμού. Με άλλα λόγια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διενεργήσουν ανάλυση κόστους – οφέλους προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο είναι πρόσφορη η παροχή κινήτρων στους παράγοντες της αγοράς για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου προτύπου αξιοπιστίας. Ωστόσο, πολλά κράτη μέλη δεν διενεργούν την εν λόγω ανάλυση κόστους – οφέλους και δεν μετρούν την αξία που αποδίδουν οι καταναλωτές στον αδιάλειπτο εφοδιασμό ηλεκτρικής ενέργειας. Αρκετά κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει μηχανισμούς δυναμικότητας δεν έχουν καν καθορίσει πρότυπο αξιοπιστίας. Όταν υπάρχουν πρότυπα αξιοπιστίας, συχνά δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό του μηχανισμού δυναμικότητας ή του προσδιορισμού του μεγέθους του.

Σε επίπεδο ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΣΜ-HE) αναπτύσσει μια βασισμένη σε πιθανότητες μεθοδολογία για την αξιολόγηση της επάρκειας της δυναμικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στην πρωτοβουλία της Επιτροπής για τον σχεδιασμό της αγοράς προτείνονται περαιτέρω βελτιώσεις στην αξιολόγηση και την ανάπτυξη μεθοδολογιών για τον υπολογισμό οικονομικά συνεκτικών προτύπων αξιοπιστίας σε επίπεδο ΕΕ, που πρέπει να αποτελούν τη βάση κάθε απόφασης για την εφαρμογή μηχανισμού δυναμικότητας²⁵. Επίσης προβλέπει ότι τα κράτη μέλη που θέτουν σε εφαρμογή μηχανισμούς δυναμικότητας θεσπίζουν πρότυπο αξιοπιστίας που θα βασίζεται στην αξία που οι καταναλωτές αποδίδουν στην ασφάλεια του εφοδιασμού.

Μια αυστηρή αξιολόγηση της επάρκειας, η οποία θα λαμβάνει υπόψη την περιφερειακή κατάσταση επάρκειας και θα βασίζεται σε ένα σαφώς καθορισμένο πρότυπο οικονομικής αξιοπιστίας, είναι κρίσιμης σημασίας για να εντοπιστούν οι κίνδυνοι για την ασφάλεια του εφοδιασμού και να καθοριστεί το αναγκαίο μέγεθος του τυχόν μηχανισμού δυναμικότητας.

5. Προσαρμόζοντας τη λύση στο πρόβλημα

²⁵ Επί παραδείγματι, περιλαμβάνει την υποχρέωση να λαμβάνονται υπόψη η αξιολόγηση της μελλοντικής κερδοφορίας του στόλου των μονάδων παραγωγής (η οποίες θα μπορούσε να περιλαμβάνει την αξιολόγηση του αντικτύπου που έχει η αναμενόμενη εξέλιξη τιμών των διαφόρων καυσίμων και της τιμής του άνθρακα), η συνεισφορά των σχεδιαζόμενων μεταρρυθμίσεων της αγοράς και ο δυνητικός αντίκτυπος της αυξανόμενης ανταπόκρισης στη ζήτηση και των επενδύσεων στο δίκτυο.

Όπου οι κατάλληλες μεταρρυθμίσεις της αγοράς έχουν εφαρμοστεί ή τελούν υπό σχεδιασμό και έχει εντοπιστεί ανεπάρκεια της αγοράς ή του ρυθμιστικού πλαισίου μέσω ορθής αξιολόγησης της επάρκειας, ενδέχεται να ενδείκνυται ένας μηχανισμός δυναμικότητας για την ασφάλεια του εφοδιασμού των καταναλωτών με ηλεκτρική ενέργεια. Υπάρχουν διάφορα είδη μηχανισμών δυναμικότητας, ενώ ορισμένα είναι πιο πρόσφορα από άλλα για την αντιμετώπιση διαφορετικών ανησυχιών σχετικά με την επάρκεια.

5.1. Ποια είδη μηχανισμών δυναμικότητας υπάρχουν στην Ευρώπη;

Η τομεακή έρευνα προσδιόρισε 35 μηχανισμούς δυναμικότητας στα έντεκα κράτη μέλη που κάλυψε. Οι εν λόγω μηχανισμοί μπορούν να διακριθούν σε «στοχευμένους» μηχανισμούς και σε μηχανισμούς «για ολόκληρη την αγορά», που αποσκοπούν αμφότεροι στη διασφάλιση επαρκούς δυναμικότητας για την επίτευξη του προτύπου αξιοπιστίας. Οι στοχευμένοι μηχανισμοί παρέχουν στήριξη μόνο στην επιπρόσθετη δυναμικότητα που απαιτείται επιπλέον της δυναμικότητας που παρέχει η αγορά χωρίς επιδοτήσεις, ενώ οι μηχανισμοί για ολόκληρη την αγορά παρέχουν στήριξη σε όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά που είναι απαραίτητοι για την επίτευξη του προτύπου αξιοπιστίας. Μπορεί να γίνει περαιτέρω διάκριση των εν λόγω καθεστώτων σε καθεστώτα «βασισμένα στον όγκο» και καθεστώτα «βασισμένα στην τιμή». Στα καθεστώτα που βασίζονται στον όγκο, η συνολική ποσότητα της απαιτούμενης δυναμικότητας καθορίζεται εκ των προτέρων και, στη συνέχεια, χρησιμοποιείται μια διαδικασία βασισμένη στην αγορά για τον προσδιορισμό της τιμής που πρέπει να καταβληθεί. Στα καθεστώτα που βασίζονται στην τιμή, η τιμή καθορίζεται διοικητικά σε επίπεδο στο οποίο υπολογίζεται ότι επιτυγχάνονται επενδύσεις στην ποσότητα της απαιτούμενης δυναμικότητας.

Η τομεακή έρευνα έχει προσδιορίσει τρία είδη στοχευμένων μηχανισμών: στρατηγικά αποθέματα, όπου συγκεκριμένη ποσότητα δυναμικότητας κρατείται εκτός αγοράς, ώστε να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης· διαδικασίες υποβολής προσφορών για νέα δυναμικότητα, με τις οποίες επιχορηγείται η στήριξη σε νέα επενδυτικά έργα που συχνά εντοπίζονται σε μια συγκεκριμένη περιοχή· και πληρωμές δυναμικότητας βάσει της τιμής, όπου πραγματοποιούνται διοικητικές πληρωμές για ένα υποσύνολο δυναμικότητας στην αγορά.

Η τομεακή έρευνα έχει επίσης προσδιορίσει τρία είδη μηχανισμών για ολόκληρη την αγορά: μοντέλα κεντρικού αγοραστή, όπου ένας κεντρικός αγοραστής αγοράζει την απαιτούμενη δυναμικότητα εκ μέρους των προμηθευτών/καταναλωτών· καθεστώτα αποκεντρωμένων υποχρεώσεων, όπου οι προμηθευτές υποχρεώνονται να προβαίνουν σε δικές τους διευθετήσεις προκειμένου να συνάπτουν συμβάσεις για τη διαθεσιμότητα που απαιτούν· και πληρωμές δυναμικότητας βασισμένες στην τιμή, όπου διοικητικές πληρωμές είναι διαθέσιμες για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά.

Τέλος, η τομεακή έρευνα έχει προσδιορίσει καθεστώτα ανταπόκρισης στη ζήτηση, γνωστά ως καθεστώτα διακομιμότητας, σε έξι από τα έντεκα κράτη μέλη. Πρόκειται για στοχευμένα καθεστώτα που αποζημιώνουν μόνο τους παρόχους υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση.

5.2. Ποιος μηχανισμός δυναμικότητας για ποιο πρόβλημα;

Ανάλογα με το είδος προβλήματος επάρκειας της δυναμικότητας που προσδιορίζεται, μπορεί να αρμόζουν διαφορετικά είδη μηχανισμών δυναμικότητας. Τα κυριότερα προβλήματα

επάρκειας που διαπιστώθηκαν στην τομεακή έρευνα μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τέσσερις ομάδες:

1. ανησυχίες σχετικά με τη μακροχρόνια ικανότητα της αγοράς να ενεργοποιεί επαρκείς επενδύσεις
2. ανησυχίες προσωρινού χαρακτήρα, όταν ο τρέχων σχεδιασμός της αγοράς αδυνατεί να παρέχει επαρκή επενδυτικά μηνύματα, αλλά η αγορά αναμένεται μακροπρόθεσμα να καταστεί αποτελεσματική
3. ανησυχίες τοπικού χαρακτήρα (ήτοι σε συγκεκριμένη περιοχή κράτους μέλους), οι οποίες δεν μπορούν να επιλυθούν ταχέως με επενδύσεις στη μεταφορά ή με καλύτερο καθορισμό ζωνών προσφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, και
4. ανησυχίες σύμφωνα με τις οποίες, χωρίς περαιτέρω στήριξη, οι καταναλωτές ενέργειας δεν θα διαδραματίζουν επαρκή ρόλο στη διαχείριση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας και της ασφάλειας του εφοδιασμού.

Ανησυχία σχετικά με τη μακροπρόθεσμη επάρκεια

Όταν εντοπίζονται ανησυχίες σχετικά με την μακροπρόθεσμη επάρκεια, τότε ο καταλληλότερος μηχανισμός δυναμικότητας για την αντιμετώπιση του προβλήματος, και για τον παράλληλο περιορισμό των στρεβλώσεων στον ανταγωνισμό και το εμπόριο, είναι πιθανόν ένα καθεστώς που βασίζεται στον όγκο και καλύπτει ολόκληρη την αγορά. Με έναν τέτοιο μηχανισμό, τα δυνητικά έσοδα από απρόβλεπτες περιόδους υψηλών τιμών σε περιόδους έλλειψης μπορούν να αντικατασταθούν από μια ομαλή, εγγυημένη ροή εσόδων. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να ενισχυθεί η ασφάλεια των επενδύσεων.

Προκειμένου να διασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ των μεταρρυθμίσεων της αγοράς που είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση εισαγωγών τη σωστή στιγμή και της θέσπισης ενός μηχανισμού δυναμικότητας, η βέλτιστη επιλογή είναι ίσως ένα καθεστώς βασιζόμενο σε «επιλογές αξιοπιστίας». Σε ένα τέτοιο καθεστώς, οι συμμετέχοντες εισπράττουν σίγουρα και τακτικά έσοδα δυναμικότητας, όμως χάνουν την ευκαιρία να αποκομίσουν κέρδη από τις υψηλές τιμές με γνώμονα την έλλειψη ηλεκτρικής ενέργειας.

Ανησυχία σχετικά με την προσωρινή επάρκεια

Όταν από τις αξιολογήσεις επάρκειας προκύπτει ότι οι αρμόδιοι χάραξης πολιτικής είναι πεπεισμένοι πως η αγορά μπορεί μακροπρόθεσμα να μεταρρυθμιστεί ώστε να διασφαλίζεται η παροχή επαρκών επενδυτικών κινήτρων, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει επαρκής δυναμικότητα που εγγυάται την ασφάλεια του εφοδιασμού έως ότου αποδώσουν οι επενδύσεις στις αγορές, δεν απαιτούνται μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις²⁶. Ωστόσο,

---

²⁶ Παρόλο που τα στρατηγικά αποθέματα μπορούν επίσης, αν είναι αναγκαίο, να χρησιμοποιηθούν ως εργαλείο για την κάλυψη του κενού κατά τη θέσπιση ενός μηχανισμού δυναμικότητας βασιζόμενου στον όγκο και για ολόκληρη την αγορά, μπορεί να αποδειχτεί πολύτιμη η αποφυγή μιας μεταβατικής περιόδου στο καθεστώς για ολόκληρη την αγορά, όπου οι χρόνοι ανάμεσα στη δημοπρασία και την παράδοση είναι πολύ σύντομοι για να διασφαλιστεί ο ανταγωνισμός από νεοεισερχομένους.

ενδεχομένως να υπάρχει ανάγκη να διασφαλιστεί ότι ο υφιστάμενος μηχανισμός δυναμικότητας δεν θα παύσει να λειτουργεί πρόωμα.

Υπό τέτοιες συνθήκες, η καταλληλότερη απόκριση είναι πιθανόν ένα στρατηγικό απόθεμα το οποίο μπορεί να συμβάλλει στον έλεγχο της ποσότητας της υφιστάμενης δυναμικότητας που φεύγει από την αγορά. Επιπλέον, οι στρεβλώσεις της αγοράς μπορούν να διατηρούνται στο ελάχιστο αν το απόθεμα είναι όσο το δυνατόν μικρότερο, έχει σχεδιαστεί ώστε να μην προωθεί νέα δυναμικότητα παραγωγής²⁷ και κρατείται εκτός αγοράς, προκειμένου να διαφυλάσσονται τα μηνύματα των τιμών της αγοράς και τα κίνητρα για τη διατήρηση της δυναμικότητας στην αγορά. Προκειμένου να εξασφαλίζεται ο προσωρινός χαρακτήρας τους, τα στρατηγικά αποθέματα δεν πρέπει να απαιτούν μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις (π.χ. ετήσιες ανανεώσιμες συμβάσεις) ή χρόνους παράδοσης. Πρέπει επίσης να ενσωματώνουν εξ αρχής μια σαφή καταληκτική ημερομηνία η οποία να συνδέεται με τις σχεδιαζόμενες μεταρρυθμίσεις της αγοράς, πρακτική που συμβάλλει στη διαφύλαξη των μελλοντικών επενδυτικών μηνυμάτων.

Ανησυχία σχετικά με την τοπική επάρκεια

Οι ανησυχίες τοπικού χαρακτήρα σχετικά με την επάρκεια, στις περισσότερες περιπτώσεις, αντιμετωπίζονται με τον βέλτιστο τρόπο με την καλύτερη σύνδεση της εκάστοτε περιοχής με άλλες περιοχές με επαρκή δυναμικότητα. Όταν η καλύτερη σύνδεση δεν είναι εφικτή (λ.χ. απομονωμένα νησιά) ή είναι ιδιαίτερα δαπανηρή, τότε η τοπική έλλειψη θα πρέπει να αποτυπώνεται στις τοπικές τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς με τον τρόπο αυτό παρέχεται κίνητρο τόσο για επενδύσεις σε νέα δυναμικότητα όσο και για εξοικονόμηση ενέργειας από τους καταναλωτές. Στην περίπτωση αυτή, απαιτείται ξεχωριστή ζώνη προσφοράς για την τοπική περιοχή.

Όταν δεν είναι εφικτός ούτε ο καθορισμός ξεχωριστής ζώνης προσφοράς, επί παραδείγματι επειδή η περιοχή με έλλειψη είναι τόσο μικρή ώστε δεν θα υπήρχε ανταγωνισμός και όλη η δυναμικότητα στη ζώνη θα έπρεπε να ρυθμίζεται πλήρως, ίσως να ενδείκνυται η θέσπιση μηχανισμού δυναμικότητας. Σε περιπτώσεις όπου έχουν προσδιοριστεί πιο μακροπρόθεσμες ανησυχίες σχετικά με την επάρκεια και θεσπίζεται μηχανισμός για ολόκληρη την αγορά, ο εν λόγω μηχανισμός μπορεί ενίοτε να προσαρμόζεται για την αντιμετώπιση ενός τοπικού προβλήματος επάρκειας. Επί παραδείγματι, η Ιταλία σχεδιάζει και η Ιρλανδία εξετάζει τη δημιουργία ζωνών τιμών δυναμικότητας στο πλαίσιο ενός μηχανισμού δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά, ώστε να παρέχονται μηνύματα για τοπικές επενδύσεις.

Ένα περισσότερο στοχευμένο μέτρο μπορεί επίσης να είναι κατάλληλο για την αντιμετώπιση μιας ανησυχίας σχετικά με την τοπική επάρκεια. Ορισμένες μορφές στρατηγικού αποθέματος μπορούν να περιορίζονται μόνο σε συγκεκριμένη περιοχή, το ίδιο και μια διαδικασία υποβολής προσφορών για νέα δυναμικότητα. Το μέγεθος των εν λόγω στοχευμένων

---

²⁷ Η νέα δυναμικότητα παραγωγής χρειάζεται γενικά μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις προκειμένου να είναι σε θέση να ανταγωνιστεί τις υφιστάμενες δυναμικότητες. Αυτές οι μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις είναι απίθανο να είναι συμβατές με τον αναγκαίο προσωρινό χαρακτήρα ενός στρατηγικού αποθέματος.

μηχανισμών μπορεί να προσαρμόζεται ανάλογα με το προσδιοριζόμενο έλλειμμα δυναμικότητας. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος κίνδυνος αναφορικά με τις διαδικασίες υποβολής προσφορών είναι ότι η νέα δυναμικότητα εξωθεί την υφιστάμενη δυναμικότητα από την αγορά, και δημιουργεί μια κατάσταση στην οποία οι μελλοντικοί παράγοντες της αγοράς, αντί να ανταποκριθούν στα μηνύματα της αγοράς, βασίζονται σε διαδικασίες υποβολής προσφορών για να επενδύσουν στη νέα δυναμικότητα.

Συμπερασματικά, με την εξαίρεση ιδιαίτερα απομονωμένων συστημάτων όπου το κόστος μεταφοράς είναι απαγορευτικά υψηλό, οι καταλληλότερες μακροπρόθεσμες λύσεις για ανησυχίες σχετικά με την τοπική δυναμικότητα είναι πιθανόν οι νέες υποδομές μεταφοράς ή οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας που αποτυπώνουν τοπικούς περιορισμούς. Ωστόσο, οι τοπικοί μηχανισμοί δυναμικότητας ενδέχεται να αποδειχτούν αναγκαία εργαλεία για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο πραγματοποιούνται οι απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις.

Ανησυχίες σχετικά με τον ρόλο των καταναλωτών ενέργειας

Η τέταρτη ανησυχία έγκειται στο ότι η ζήτηση από τους καταναλωτές ενέργειας θα παραμείνει ανελαστική, παρά το γεγονός ότι η ελαστική ζήτηση είναι απαραίτητη για την οικονομικά αποδοτική εξισορρόπηση μιας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με όλο και πιο ασταθείς τιμές χονδρικής που οφείλονται στη μεταβλητή παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την πιθανότητα υψηλών τιμών με γνώμονα την έλλειψη. Η εν λόγω ανησυχία μπορεί να οδηγήσει ένα κράτος μέλος στη θέσπιση καθεστώτος διακομιμότητας ή στη θέσπιση ειδικών κανόνων για την τόνωση της ανταπόκρισης στη ζήτηση, στο πλαίσιο ενός καθεστώτος βασισμένου στον όγκο και για ολόκληρη την αγορά.

Από την αρχική αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με τα οκτώ καθεστώτα διακομιμότητας που λειτουργούν στα 11 κράτη μέλη προκύπτει ότι αυτά ενδέχεται να δικαιολογούνται δεδομένης της συμβολής τους τόσο στη βραχυπρόθεσμη όσο και στη μακροπρόθεσμη ασφάλεια του εφοδιασμού²⁸. Η ανταπόκριση στη ζήτηση μπορεί να παρέχει χρήσιμα εργαλεία για τη βραχυπρόθεσμη εξισορρόπηση του συστήματος, ενώ μακροπρόθεσμα, η προσέγγιση της πλήρους ανταπόκρισης στη ζήτηση μπορεί δυνητικά να εξαλείψει την ανάγκη για μηχανισμούς δυναμικότητας, καθώς θα επέτρεπε στους καταναλωτές να πληρώνουν για διαφορετικά επίπεδα αξιοπιστίας. Ωστόσο, η καταλληλότητα των καθεστώτων διακομιμότητας —και συνεπώς η συμμόρφωσή τους προς τους κανόνες κρατικής ενίσχυσης της ΕΕ— εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον σχεδιασμό και την πρακτική λειτουργία τους.

Οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων απαιτούν κατά κανόνα οι μηχανισμοί δυναμικότητας να είναι ανοικτοί σε όλες τις τεχνολογίες²⁹. Ωστόσο, στην περίπτωση των μηχανισμών ανταπόκρισης στη ζήτηση η έλλειψη ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων πόρων μπορεί να δικαιολογείται. Όταν ένα καθεστώς ανταπόκρισης στη ζήτηση καθιστά δυνατή την ευρεία

²⁸ Επισημαίνεται ότι μια τέτοια αξιολόγηση στο πλαίσιο της τομεακής έρευνας δεν δύναται να αντικαταστήσει την ανάγκη για μεμονωμένη αξιολόγηση τυχόν μέτρων κρατικής ενίσχυσης, και η εν λόγω δήλωση δεν σημαίνει ότι τα καθεστώτα που δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί και υπαχθεί σε κάποια απόφαση της Επιτροπής θα κριθούν συμβατά.

²⁹ Εντός των ορίων των στόχων σχετικά με την κλιματική αλλαγή, όπως αναγνωρίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας στις παραγράφους (220) και (233) στοιχείο ε).

συμμετοχή μεγάλων και μικρών βιομηχανιών και φορέων συγκέντρωσης υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση, δεν παρέχει υπερβάλλουσα δυναμικότητα, βασίζεται σε ανταγωνιστικές δημόσιες συμβάσεις και έχει σχεδιαστεί ώστε να μην επηρεάζει τη διαμόρφωση κατάλληλων τιμών με γνώμονα την έλλειψη ηλεκτρικής ενέργειας, μπορεί να συνιστά κατάλληλη μορφή παρέμβασης. Από την άλλη πλευρά, τα καθεστώτα ανταπόκρισης στη ζήτηση, με τα οποία παράγεται υπερβολική δυναμικότητα από ένα μόνο υποσύνολο μεγάλων βιομηχανικών δικαιούχων, είναι απίθανο να εγκριθούν βάσει των κανόνων κρατικής ενίσχυσης. Ενέχουν τον κίνδυνο επιδότησης ενεργοβόρων βιομηχανιών χωρίς να παρέχεται η αντίστοιχη αξία από άποψη αυξημένης ασφάλειας του εφοδιασμού σε άλλους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας.

Η βέλτιστη πρακτική που προσδιορίζεται στην τομεακή έρευνα υποδεικνύει επίσης ότι όταν παρέχεται ειδική στήριξη για ανταπόκριση στη ζήτηση, η στήριξη δεν θα πρέπει να είναι διαθέσιμη επ' άπειρον. Στόχος θα πρέπει να είναι η παροχή στήριξης για την ανάπτυξη της ανταπόκρισης στη ζήτηση έτσι ώστε, σε πιο μακροπρόθεσμη βάση, να δύναται να ανταγωνιστεί στην αγορά (ή στο πλαίσιο ενός μηχανισμού δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά).

Γενικά ακατάλληλες πληρωμές δυναμικότητας

Τέλος, όσον αφορά τις «πληρωμές δυναμικότητας», η τομεακή έρευνα υποδεικνύει ότι οι εν λόγω μηχανισμοί είναι απίθανο να καθορίσουν σωστή τιμή για τη δυναμικότητα, καθώς δεν επιτρέπουν στην αγορά να ορίσει τη σωστή τιμή δυναμικότητας βάσει του ανταγωνισμού, αλλά εξαρτώνται από μια «διοικητικά» καθοριζόμενη τιμή. Ως εκ τούτου, είναι απίθανο να αποτυπώνουν ορθά την πραγματική έλλειψη. Ενέχουν υψηλό κίνδυνο υπερβάλλουσας ή ανεπαρκούς παροχής δυναμικότητας —ιδίως δεδομένου ότι τα εν λόγω καθεστώτα τείνουν να αντιδρούν βραδέως στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς. Ως εκ τούτου, η γενική υπόθεση είναι ότι οι μηχανισμοί που βασίζονται στην τιμή είναι απίθανο να αποτελέσουν κατάλληλο μέτρο, ασχέτως της ειδικής ανησυχίας που προσδιορίζεται.

Επιλογή του είδους μηχανισμού δυναμικότητας που αρμόζει στο πρόβλημα που έχει εντοπιστεί:

- αναφορικά με μακροπρόθεσμους κινδύνους, οι μηχανισμοί δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά αποτελούν τα καταλληλότερα μέσα —σε συνδυασμό με μεταρρυθμίσεις της αγοράς για τον περιορισμό του ρόλου των μηχανισμών δυναμικότητας.
- Όσον αφορά τους προσωρινούς κινδύνους, η καταλληλότερη λύση φαίνεται ότι είναι ένα στρατηγικό απόθεμα ενόσω η αγορά τελεί υπό μεταρρύθμιση, με στόχο την επίτευξη της ασφάλειας του εφοδιασμού σε πιο μακροπρόθεσμη βάση. Το απόθεμα πρέπει να κρατείται εκτός αγοράς.
- Όταν πρόκειται για ζήτημα τοπικής επάρκειας, το πρόβλημα θα πρέπει να επιλύεται με καλύτερες συνδέσεις στο δίκτυο ή με καταλληλότερες ζώνες προσφοράς, δεν αποκλείεται, όμως, διάφοροι μηχανισμοί να αναδειχτούν σε πρόσφορα μεταβατικά εργαλεία.
- Για την ανάπτυξη μιας ευέλικτης πλευράς ζήτησης, την κατάλληλη λύση μπορεί να παρέχει ένα καθεστώς διακοψιμότητας.

- *Οι διοικητικές πληρωμές δυναμικότητας δεν είναι πιθανόν να κριθούν κατάλληλες, διότι η έλλειψη ανταγωνιστικής διαδικασίας συνεπάγεται υψηλό κίνδυνο αποτυχίας ως προς την επίτευξη του στόχου ή ακόμη και κίνδυνο υπεραποζημίωσης.*

6. Επίτευξη του ορθού σχεδιασμού

Ασχέτως του είδους καθεστώτος που επιλέγεται, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν αναλυτικές επιλογές σχεδιασμού αναφορικά με τρία βασικά χαρακτηριστικά των μηχανισμών δυναμικότητας:

- επιλεξιμότητα: ποιος μπορεί να συμμετάσχει στον μηχανισμό δυναμικότητας;
- κατανομή: πώς καθορίζεται η τιμή της δυναμικότητας και πώς επιλέγονται οι πάροχοι δυναμικότητας;
- σχεδιασμός προϊόντων: ποιες είναι οι υποχρεώσεις των παρόχων δυναμικότητας και ποιες οι κυρώσεις που τους επιβάλλονται;

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με τα παραπάνω καθορίζουν την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού δυναμικότητας αναφορικά με την επίτευξη της ασφάλειας του εφοδιασμού στο χαμηλότερο δυνατό κόστος, καθώς και τον βαθμό στον οποίο ο μηχανισμός επηρεάζει τον ανταγωνισμό και το εμπόριο μεταξύ παρόχων δυναμικότητας, οι οποίοι ανταγωνίζονται για επιδότηση εντός του μηχανισμού, μέσω στρεβλώσεων της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και μεταξύ κρατών μελών.

6.1. Επιλεξιμότητα —ποιος μπορεί να συμμετάσχει;

Όσον αφορά την επιλεξιμότητα πολλοί υφιστάμενοι μηχανισμοί δυναμικότητας είναι ανοιχτοί σε περιορισμένο μόνο αριθμό παρόχων δυναμικότητας. Σε μερικές περιπτώσεις, η συμμετοχή ορισμένων παρόχων δυναμικότητας αποκλείεται ρητά. Σε άλλες περιπτώσεις, απαιτήσεις όπως το μέγεθος, οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις ή οι σύντομοι χρόνοι παράδοσης³⁰ περιορίζουν έμμεσα τον αριθμό των δυνητικών παρόχων δυναμικότητας.

Συχνά οι νέες και οι υφιστάμενες δυναμικότητες παρέχονται ξεχωριστά αντί να ενθαρρύνεται ο ανταγωνισμός στο πλαίσιο του ίδιου μηχανισμού δυναμικότητας —με αποτέλεσμα να χάνεται η ευκαιρία για άσκηση μεγαλύτερης ανταγωνιστικής πίεσης σε όλους τους συμμετέχοντες. Συνήθως αποκλείεται η δυναμικότητα από άλλες χώρες, και ορισμένα κράτη μέλη δεν λαμβάνουν καν υπόψη τη συμβολή των εισαγωγών κατά την αξιολόγηση της εγχώριας δυναμικότητας που χρειάζονται. Αυτό οδηγεί σε συλλογή από εθνικές πλεονάζουσες παραγωγικές δυναμικότητες.

Από την έρευνα προέκυψε επίσης ότι, για τους υπερβολικά επιλεκτικούς μηχανισμούς δυναμικότητας, ελλοχεύει ο κίνδυνος υπεραποζημίωσης των συμμετεχόντων, διότι οι ανταγωνιστικές πιέσεις είναι ασθενέστερες όταν η συμμετοχή στη διαδικασία κατανομής είναι περιορισμένη. Οι πληρωμές σε παρόχους δυναμικότητας, όπως αυτές προκύπτουν από

³⁰ «Χρόνος παράδοσης» είναι ο χρόνος που μεσολαβεί από την κατανομή μιας προσφοράς δυναμικότητας μέχρι τη στιγμή της παράδοσης.

τον εν λόγω περιορισμένο ανταγωνισμό, είναι συνήθως υψηλότερες σε σχέση με τη χρηματοδότηση που πραγματικά απαιτείται για την παροχή της υπηρεσίας διαθεσιμότητας.

Όταν η επιλεξιμότητα είναι περιορισμένη, τα κράτη μέλη τείνουν επίσης, συν τω χρόνω, να θεσπίζουν επιπρόσθετους μηχανισμούς έτσι ώστε, τελικά, το σύνολο σχεδόν της δυναμικότητας να έχει την ευκαιρία να αιτείται στήριξη. Αυτό βοηθά να εξηγηθεί γιατί σε μόλις έντεκα κράτη μέλη εντοπίστηκαν 35 μηχανισμοί³¹. Μια τέτοια αποσπασματική προσέγγιση στην επάρκεια της δυναμικότητας ενέχει τον κίνδυνο δημιουργίας ανεπαρκειών, και συνήθως οι πολλαπλοί μηχανισμοί δυναμικότητας δεν είναι κατάλληλοι, εκτός εάν χρησιμοποιηθεί επιπρόσθετος μηχανισμός για τη στήριξη της ανταπόκρισης στη ζήτηση. Παραδείγματος χάριν, όταν ένας μηχανισμός δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά έχει τεθεί σε εφαρμογή, προκειμένου να δικαιολογηθεί η θέσπιση επιπρόσθετου μηχανισμού δυναμικότητας, θα πρέπει να αποδειχτεί επιπρόσθετη ανεπάρκεια της αγοράς η οποία δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με τον μηχανισμό για ολόκληρη την αγορά.

Ωστόσο, η κατάσταση αυτή μεταβάλλεται. Παρατηρείται μια αυξανόμενη και ευπρόσδεκτη τάση για μηχανισμούς ανοιχτούς σε ευρύτερη ομάδα δυνητικών παρόχων δυναμικότητας, και οι νέοι μηχανισμοί που αναπτύσσονται στη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία και την Πολωνία είναι όλοι σχεδιασμένοι ώστε να επιτρέπουν τον ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών τεχνολογιών δυναμικότητας και νέων και υφιστάμενων πόρων. Η Γαλλία και η Ιταλία αναπτύσσουν επίσης σχέδια ώστε να επιτρέπουν την απευθείας διασυνοριακή συμμετοχή στους μηχανισμούς δυναμικότητας που διαθέτουν. Τούτο είναι ζωτικής σημασίας για την εξάλειψη των στρεβλώσεων στα επενδυτικά μηνύματα που ευνοούν τις εγχώριες επενδύσεις και τους κατεστημένους φορείς. Δημιουργεί επίσης κίνητρα για συνεχείς επενδύσεις στη διασύνδεση, όταν πρόκειται για τον πλέον αποδοτικό ως προς το κόστος τρόπο για την ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Στην ενδιάμεση έκθεση της τομεακής έρευνας, η Επιτροπή πρότεινε ιδέες σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της διασυνοριακής συμμετοχής. Στην πρωτοβουλία σχεδιασμού της αγοράς, η Επιτροπή προτείνει τον συνδυασμό κοινών κανόνων σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία με στόχο τον περιορισμό της πολυπλοκότητας, των ανεπαρκειών και, εν τέλει, του κόστους για τους καταναλωτές, καθώς και την τήρηση των στόχων των κρατών μελών σχετικά με την απεξάρτηση από τον άνθρακα.

Παρά το γεγονός ότι η ανοιχτή επιλεξιμότητα προσφέρει ισχυρά οφέλη, η τομεακή έρευνα εντόπισε δύο εξαιρέσεις στον εν λόγω κανόνα. Κατ' αρχάς, η μακροπρόθεσμη σημασία της ανταπόκρισης στη ζήτηση ως μέσο αποκατάστασης των ανεπαρκειών της αγοράς μπορεί να δικαιολογήσει καθεστώτα διακοψιμότητας τα οποία περιορίζονται αποκλειστικά στην ανταπόκριση στη ζήτηση. Δεύτερον, εφόσον τα στρατηγικά αποθέματα είναι κατάλληλα μόνο για την αντιμετώπιση προσωρινών προβλημάτων και επειδή πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να επιφέρουν την ελάχιστη δυνατή παρέμβαση στην αγορά, δεν πρέπει να προωθούν νέα δυναμικότητα απαιτώντας μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις.

---

³¹ Παρόλο που ορισμένοι μηχανισμοί είναι προγενέστεροι ή υπό σχεδιασμό και δεν βρίσκονται όλοι ταυτόχρονα σε λειτουργία.

6.2. Κατανομή – καθορισμός της τιμής της δυναμικότητας και επιλογή παρόχων δυναμικότητας

Η τομεακή έρευνα εντόπισε τόσο διοικητικές και όσο και ανταγωνιστικές διαδικασίες κατανομής. Σε μια διοικητική διαδικασία κατανομής, όλοι οι επιλέξιμοι πάροχοι δυναμικότητας επιλέγονται χωρίς διαγωνισμό, το δε επίπεδο αποζημίωσης της δυναμικότητας καθορίζεται εκ των προτέρων από τις δημόσιες αρχές ή αποτελεί αντικείμενο διμερούς διαπραγμάτευσης μεταξύ των αρχών και των παρόχων δυναμικότητας. Μια ανταγωνιστική διαδικασία κατανομής επιτρέπει στους δυνητικούς παρόχους δυναμικότητας να ανταγωνίζονται για την παροχή του απαιτούμενου επιπέδου δυναμικότητας, ενώ το επίπεδο αποζημίωσης της δυναμικότητας καθορίζεται από τις δυνάμεις της αγοράς.

Οι διοικητικές διαδικασίες κατανομής είναι απίθανο να αποκαλύψουν την πραγματική αξία της δυναμικότητας και, ως εκ τούτου, είναι απίθανο να αποδειχτούν αποτελεσματικές ως προς το κόστος, καθώς ενέχουν τον κίνδυνο παροχής πολύ χαμηλής ή υπερβολικής δυναμικότητας. Επίσης, ελλείψει ανταγωνιστικής διαδικασίας χάνεται η ευκαιρία να επιτευχθεί οικονομική απόδοση για τους καταναλωτές. Στην Ισπανία, για παράδειγμα, το κόστος μιας υπηρεσίας διακοψιμότητας σχεδόν υποδιπλασιάστηκε μετά τη θέσπιση ανταγωνιστικής δημοπρασίας. Κατά κανόνα, καλύτερο εργαλείο συνιστούν οι ανταγωνιστικές διαδικασίες κατανομής, όταν συνδυάζονται με κανόνες επιλεξιμότητας που διασφαλίζουν τον ανταγωνισμό μεταξύ όλων των δυνητικών παρόχων που είναι ικανοί να παρέχουν την απαιτούμενη δυναμικότητα.

Μέχρι σήμερα, οι διοικητικές και ανταγωνιστικές διαδικασίες είναι εξίσου διαδεδομένες στα 11 κράτη μέλη της έρευνας, αλλά οι νέοι ή αναθεωρημένοι μηχανισμοί που σχεδιάζουν τα κράτη μέλη συνεπάγονται ολοένα και περισσότερο ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών. Για παράδειγμα, η Ιρλανδία και η Ιταλία σχεδιάζουν να αντικαταστήσουν τις διοικητικές διαδικασίες κατανομής με ανταγωνιστικές δημοπρασίες.

6.3. Προϊόν δυναμικότητας – τι πρέπει να κάνουν οι πάροχοι δυναμικότητας;

Όλοι οι μηχανισμοί δυναμικότητας περιλαμβάνουν ορισμένες υποχρεώσεις που πρέπει να πληρούν οι πάροχοι δυναμικότητας, οι οποίες κυμαίνονται από την υποχρέωση κατασκευής και εκμετάλλευσης σταθμού ηλεκτροπαραγωγής, υποχρεώσεις που σχετίζονται με τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του διαχειριστή του δικτύου (π.χ. παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας), έως και πιο σύνθετες υποχρεώσεις (όπως επιλογές αξιοπιστίας οι οποίες απαιτούν την καταβολή επιστροφών σε περίπτωση που η τιμή αναφοράς υπερβαίνει την τιμή άσκησης).

Υπάρχουν, επίσης, πολλοί διαφορετικοί κανόνες ως προς το τι συμβαίνει σε περίπτωση που οι πάροχοι δυναμικότητας δεν εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους (κυρώσεις). Ορισμένοι μηχανισμοί απλώς αποκλείουν τους παρόχους δυναμικότητας από την είσπραξη μελλοντικών πληρωμών, όμως οι περισσότεροι απαιτούν την επιστροφή των πληρωμών που καταβλήθηκαν ή την καταβολή επιπρόσθετου προστίμου.

Από την τομεακή έρευνα προέκυψε ότι στους μηχανισμούς στους οποίους οι υποχρεώσεις είναι περιορισμένες και τα πρόστιμα μη συμμόρφωσης χαμηλά, τα κίνητρα για να είναι οι μονάδες αξιόπιστες είναι ανεπαρκή. Τόσο οι κυρώσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού δυναμικότητας όσο και οι τιμές με γνώμονα την έλλειψη ηλεκτρικής ενέργειας στέλνουν

μηνύματα για μείωση της παραγωγής ή της ζήτησης σε καταστάσεις έλλειψης. Παρόλα αυτά, μόνο η τιμολογιακή προσέγγιση στέλνει μήνυμα για εισαγωγές εντός της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Κατά συνέπεια, προς αποφυγή της στρέβλωσης του διασυνοριακού εμπορίου, τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε τα μηνύματα των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας να μην αντικαθίστανται από πρόστιμα των μηχανισμών δυναμικότητας.

Διαπιστώνεται επίσης ότι οι μηχανισμοί που περιλαμβάνουν υπηρεσίες ανταπόκρισης στη ζήτηση επιβάλλουν συνήθως διαφορετικές υποχρεώσεις για τους παρόχους αυτών των υπηρεσιών σε σύγκριση με τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας. Η διαφοροποίηση των υποχρεώσεων και των κυρώσεων μεταξύ παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας και παρόχων υπηρεσιών ανταπόκρισης στη ζήτηση μπορεί να είναι ενδεχομένως δικαιολογημένη, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, ώστε να καθίσταται δυνατή η ανάπτυξη ανταπόκρισης στη ζήτηση, η οποία μακροπρόθεσμα θα συνιστά καλύτερη απόκριση στις υποκείμενες ανεπάρκειες της αγοράς σε σχέση με τους μηχανισμούς δυναμικότητας.

6.4. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και του εμπορίου μέσω κατάλληλου σχεδιασμού

Οι μηχανισμοί δυναμικότητας έχουν τη δυνατότητα να στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, τόσο εντός του κράτους μέλους που εγκαθιδρύει τον μηχανισμό όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο. Ωστόσο, στην τομεακή έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι εν λόγω στρεβλώσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν σε μεγάλο βαθμό με την εξασφάλιση έντονου ανταγωνισμού στο πλαίσιο του ίδιου του μηχανισμού δυναμικότητας.

Κατ' αρχάς, στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας που χαρακτηρίζονται από συγκέντρωση, οι μηχανισμοί δυναμικότητας μπορούν να προκαλούν στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας του κράτους μέλους που εγκαθιδρύει τον μηχανισμό. Αυτό συμβαίνει όταν τα έσοδα από τον μηχανισμό δυναμικότητας προστίθενται στην υφιστάμενη δυναμικότητα που βρίσκεται στα χέρια κατεστημένων φορέων. Έτσι, αυξάνονται οι φραγμοί στην είσοδο επίδοξων ανταγωνιστών και παγιώνεται η συγκέντρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Μια ανοιχτή και ανταγωνιστική διαδικασία για την επιλογή παρόχων δυναμικότητας, στην οποία οι νεοεισερχόμενοι όλων των τεχνολογιών μπορούν να ανταγωνιστούν υφιστάμενους παρόχους δυναμικότητας, θα επιτύχει σε μεγάλο βαθμό τον περιορισμό των εν λόγω στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Ενδέχεται να απαιτηθούν επιπρόσθετες ασφαλιστικές δικλίδες (λ.χ. διαφανείς και οργανωμένες ανταλλαγές πιστοποιητικών) για τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού για τους νεοεισερχομένους στον τομέα, ιδιαίτερα σε αποκεντρωμένα καθεστάτα. Αντιθέτως, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να είναι δυνατή η χρήση μηχανισμών δυναμικότητας προκειμένου να διευκολυνθούν οι νέες εισοδοί, π.χ. με την παροχή μακροπρόθεσμων συμβάσεων στη νέα δυναμικότητα ή την προμολόγηση του ανταγωνισμού στις διαδικασίες υποβολής προσφορών.

Δεύτερον, οι μηχανισμοί δυναμικότητας δημιουργούν στρεβλώσεις σε διασυνοριακό επίπεδο αφενός διότι αλλοιώνουν τα σήματα για το εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας και αφετέρου διότι επηρεάζουν τα κίνητρα για επενδύσεις στην εγχώρια και την ξένη δυναμικότητα και τη διασύνδεση.

Δεδομένης της σημασίας των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας ως μηνύματος για αποδοτικές εισαγωγές και εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας εντός της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, οι μηχανισμοί δυναμικότητας πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να συνυπάρχουν με υψηλές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας σε περιόδους έλλειψης. Ένα κράτος μέλος το οποίο επιλέγει να βασιστεί στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να προσελκύσει εισαγωγές τη σωστή χρονική στιγμή και, ταυτόχρονα, να παράσχει ισχυρά κίνητρα για αξιοπιστία. Συνεπώς, οι μεταρρυθμίσεις που καθιστούν δυνατή την τιμολόγηση με γνώμονα την έλλειψη ηλεκτρικής ενέργειας και τον σχεδιασμό ενός προϊόντος δυναμικότητας που θα συνυπάρχει με τις τιμές αυτές είναι κρίσιμης σημασίας για να αποφευχθούν στρεβλώσεις του εμπορίου³².

Εκτός από τον δυνητικό αντίκτυπο στο εμπόριο κατά τις περιόδους έλλειψης, οι μηχανισμοί δυναμικότητας που καλύπτουν ολόκληρη την αγορά θα έχουν γενικά πτωτική επίδραση στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, διότι οι πάροχοι δυναμικότητας πλέον κερδίζουν μέρος των εσόδων τους από τον μηχανισμό δυναμικότητας και όχι από την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Όταν υπάρχουν έσοδα από τη δυναμικότητα μόνο για τους εγχώριους παρόχους δυναμικότητας, τότε η εν λόγω πτωτική επίδραση δημιουργεί στρέβλωση ευνοώντας τις επενδύσεις στην εγχώρια δυναμικότητα και όχι στη δυναμικότητα σε άλλες χώρες ή στη διασύνδεση, που επίσης παρέχει ασφάλεια του εφοδιασμού. Ως εκ τούτου, η πλήρης διασυνοριακή συμμετοχή σε μηχανισμούς που καλύπτουν ολόκληρη την αγορά είναι ουσιώδους σημασίας για να διασφαλιστούν αποτελεσματικά μηνύματα και να αποφευχθούν τα εμπόδια στην εσωτερική αγορά ενέργειας.

Η τομεακή έρευνα καταδεικνύει ότι οι μηχανισμοί δυναμικότητας πρέπει να είναι ανοιχτοί σε όλα τα είδη δυνητικών παρόχων δυναμικότητας και να διαθέτουν ανταγωνιστική διαδικασία καθορισμού των τιμών, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο ανταγωνισμός ελαχιστοποιεί την τιμή που καταβάλλεται για τη δυναμικότητα. Ο ανταγωνισμός μεταξύ παρόχων δυναμικότητας πρέπει να είναι όλο το δυνατόν ευρύτερος, ενώ ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στις νέες εισόδους.

Οι μηχανισμοί δυναμικότητας πρέπει να εξασφαλίζουν κίνητρα για αξιοπιστία και να σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να συνυπάρχουν με τιμές ηλεκτρικής ενέργειας σε περιόδους έλλειψης, ώστε να αποτρέπονται οι απαράδεκτες στρεβλώσεις του εμπορίου και η εγχώρια υπερδυναμικότητα.

Οι μηχανισμοί δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά πρέπει να είναι ανοιχτοί στη ρητή διασυνοριακή συμμετοχή, ώστε να διασφαλίζεται η παροχή κινήτρων για συνεχείς επενδύσεις στη διασύνδεση και να περιορίζεται το μακροπρόθεσμο κόστος της ασφάλειας του εφοδιασμού στην Ευρώπη.

³² Το προϊόν δυναμικότητας που βασίζεται σε επιλογές αξιοπιστίας μπορεί να αποδειχτεί ιδιαίτερα πολύτιμο για την επίτευξη του εν λόγω στόχου, καθώς αφήνει ανέπαφα τα μηνύματα της αγοράς και, μετά την εφαρμογή της τιμολόγησης με γνώμονα την έλλειψη, δεν απαιτεί την επιβολή επιπρόσθετου προστίμου σε περίπτωση μη παράδοσης μέσω του μηχανισμού δυναμικότητας.

7. Συμπεράσματα και επόμενα στάδια

Δεδομένων των τρεχουσών εξελίξεων και των μεταρρυθμίσεων των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί προσεκτικά την ανάπτυξη των μηχανισμών δυναμικότητας και να βελτιώνει τις οδηγίες που καθορίζονται στην παρούσα τελική έκθεση και τα παραρτήματά της υπό το πρίσμα της εν εξελίξει πρακτικής. Με βάση την τομεακή έρευνα μπορούν να εξαχθούν οκτώ γενικά συμπεράσματα³³.

Πρώτον, κατέστη σαφές ότι, παρά την τρέχουσα πλεονάζουσα δυναμικότητα στην ΕΕ συνολικά, υπάρχουν διάχυτη ανησυχία ότι στο μέλλον η δυναμικότητα παραγωγής θα παραμείνει ανεπαρκής στην αγορά ή ότι η ανεπάρκεια δεν θα εμφανιστεί εγκαίρως ώστε να διασφαλιστεί επαρκής ασφάλεια του εφοδιασμού.

Δεύτερον, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είναι απαραίτητες, καθώς συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ανησυχιών σχετικά με την ανεπαρκή ασφάλεια του εφοδιασμού. Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη εφαρμόσει τις κατάλληλες μεταρρυθμίσεις. Ως εκ τούτου, η πρωτοβουλία της Επιτροπής για τον σχεδιασμό της αγοράς προτείνει ορισμένες μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ και η Επιτροπή θα ζητήσει από τα κράτη μέλη την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων οι οποίες θα πρέπει να συνοδεύουν την σχεδιαζόμενη θέσπιση οιουδήποτε μηχανισμού δυναμικότητας.

Τρίτον, ακόμη και αν μια μεταρρυθμισμένη αγορά έχει καταρχήν τη δυνατότητα να παρέχει ασφαλή εφοδιασμό, ενδέχεται να παραμείνει η αβεβαιότητα κατά πόσο οι όλο και πιο ασταθείς τιμές της αγοράς και οι σπάνιες καταστάσεις έλλειψης μπορούν να ωθήσουν σε μακροπρόθεσμες επενδυτικές αποφάσεις. Ως εκ τούτου, ορισμένα κράτη μέλη έχουν αποφασίσει να θεσπίσουν μηχανισμούς δυναμικότητας προκειμένου να εγγυώνται την ασφάλεια εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας. Οι μηχανισμοί αυτοί συνεπάγονται κρατική ενίσχυση και πρέπει να κοινοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι εν λόγω μηχανισμοί θα εγκριθούν εάν τα κράτη μέλη καταδείξουν την αναγκαιότητά τους και εάν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που αυτοί προκαλούν ελαχιστοποιηθούν σύμφωνα με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, λαμβανομένου υπόψη του αποτελέσματος της τομεακής έρευνας όπως συνοψίζεται στην παρούσα ανακοίνωση.

Τέταρτον, μια αυστηρή αξιολόγηση της επάρκειας η οποία θα βασίζεται σε ένα σαφώς καθορισμένο πρότυπο οικονομικής αξιοπιστίας είναι μείζονος σημασίας προκειμένου να

---

³³ Τα συμπεράσματα αυτά εστιάζουν ως επί το πλείστον στην ικανότητα των διαφόρων ειδών μηχανισμών δυναμικότητας να αντιμετωπίζουν προβλήματα ασφάλειας του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας με τον πλέον οικονομικά αποδοτικό και λιγότερο στρεβλωτικό για την αγορά τρόπο. Οι μηχανισμοί δυναμικότητας μπορούν, ωστόσο, να επηρεάσουν το μείγμα ηλεκτροπαραγωγής και, κατ' επέκταση, να συνδυαστούν με μέσα πολιτικής που έχουν ως στόχο να συμβάλουν στην απεξάρτηση από τον άνθρακα. Όπως αναγνωρίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας, στις παραγράφους (220) και (233) στοιχείο ε), ο σχεδιασμός των μηχανισμών δυναμικότητας πρέπει να λαμβάνει υπόψη αυτές τις επιπτώσεις, ώστε να συμβάλει στη γενικότερη συνοχή της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας.

εντοπιστούν οι κίνδυνοι για την ασφάλεια του εφοδιασμού και να προσδιοριστεί το αναγκαίο μέγεθος τυχόν μηχανισμού δυναμικότητας. Μια τέτοια αυστηρή αξιολόγηση θα περιορίσει σημαντικά τον κίνδυνο υπερβάλλουσας παροχής δυναμικότητας και θα συμβάλλει στον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που προκαλούν οι μηχανισμοί δυναμικότητας. Η περαιτέρω εναρμόνιση των αξιολογήσεων της ΕΕ σχετικά με την επάρκεια θα συμβάλει στην ενίσχυση της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης στα αποτελέσματα των εν λόγω αξιολογήσεων. Ως εκ τούτου, η πρωτοβουλία της Επιτροπής για τον σχεδιασμό της αγοράς προτείνει την ανάπτυξη μιας βελτιωμένης μεθοδολογίας αξιολόγησης της επάρκειας σε επίπεδο ΕΕ, και τη διενέργεια ετήσιων αξιολογήσεων της επάρκειας από το Ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Πέμπτον, το είδος του μηχανισμού δυναμικότητας που επιλέγεται θα πρέπει να αντιμετωπίζει το πρόβλημα που εντοπίζεται:

- Αν κράτος μέλος εντοπίσει έναν μακροπρόθεσμο κίνδυνο ανεπαρκών επενδύσεων, τότε οι μηχανισμοί δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά (όπως οι μηχανισμοί που έχουν θεσπιστεί στο ΗΒ και τη Γαλλία, και σχεδιάζονται στην Ιρλανδία και την Ιταλία) είναι πιθανότατα η βέλτιστη μορφή παρέμβασης. Θα πρέπει επίσης να γίνουν μεταρρυθμίσεις στην αγορά με στόχο να περιοριστούν οι κρατικές ενισχύσεις που απαιτούνται μέσω του μηχανισμού δυναμικότητας.
- Αν κράτος μέλος εντοπίσει έναν προσωρινό κίνδυνο, τότε η καταλληλότερη μορφή παρέμβασης είναι πιθανόν το στρατηγικό απόθεμα, καθώς είναι σχεδιασμένο ώστε να αντιμετωπίζει καταστάσεις στις οποίες η αγορά θα παρέχει ασφάλεια του εφοδιασμού μακροπρόθεσμα, εξακολουθούν όμως να υφίστανται ανησυχίες σχετικά με τη βραχυπρόθεσμη έως μεσοπρόθεσμη δυναμικότητα. Τα στρατηγικά αποθέματα θα πρέπει να αναπτύσσονται μόνο σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Θα πρέπει να κρατούνται εκτός αγοράς ώστε να ελαχιστοποιούνται οι στρεβλώσεις κατά την καθημερινή λειτουργία. Τα στρατηγικά αποθέματα πρέπει να είναι μεταβατικά μέτρα, τα οποία συνοδεύουν μεταρρυθμίσεις της αγοράς, και να καταργούνται σταδιακά με την έναρξη ισχύος των μεταρρυθμίσεων.
- Αν κράτος μέλος εντοπίσει τοπικό πρόβλημα επάρκειας της παραγωγής, τότε η επιλογή μηχανισμού θα εξαρτάται από τις ιδιαίτερες συνθήκες της αγοράς. Ωστόσο, μακροπρόθεσμα, το τοπικό πρόβλημα πρέπει να επιλυθεί με καλύτερες συνδέσεις στο δίκτυο ή με καταλληλότερες ζώνες προσφοράς που καθιερώνουν τοπικές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες αποτυπώνουν την εξισορρόπηση μεταξύ τοπικής προσφοράς και ζήτησης.
- Όταν ένα κράτος μέλος ανησυχεί για ανεπαρκή ανάπτυξη ευελιξίας από την πλευρά της ζήτησης, τότε η κατάλληλη λύση μπορεί να είναι ένα καθεστώς διακοψιμότητας, μολονότι θα πρέπει να δοθεί προσοχή ώστε το καθεστώς να μην εξελιχθεί σε επιδότηση για τις ενεργοβόρες βιομηχανίες.
- Ανεξαρτήτως του μηχανισμού που επιλέγεται, αυτός πρέπει να επανεξετάζεται τακτικά προκειμένου να ελέγχεται κατά πόσο εξακολουθεί να χρειάζεται μηχανισμός δυναμικότητας.
- Οι διοικητικές πληρωμές δυναμικότητας δεν είναι πιθανόν να κριθούν κατάλληλες, ασχέτως των ειδικών προβλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίζει ένα κράτος μέλος, διότι

η έλλειψη ανταγωνιστικής διαδικασίας συνεπάγεται υψηλό κίνδυνο αποτυχίας ως προς την επίτευξη του στόχου δυναμικότητας ή και υπεραποζημίωσης.

Έκτον, οι μηχανισμοί δυναμικότητας θα πρέπει να είναι ανοιχτοί σε δυνητικούς παρόχους δυναμικότητας κάθε είδους. Το τελευταίο, σε συνδυασμό με μια ανταγωνιστική διαδικασία καθορισμού των τιμών, διασφαλίζει ότι με τον ανταγωνισμό ελαχιστοποιείται η τιμή που καταβάλλεται για τη δυναμικότητα. Μοναδικές εξαιρέσεις είναι οι μηχανισμοί ανταπόκρισης στη ζήτηση, δεδομένης της ιδιαίτερης ικανότητάς τους να αντιμετωπίζουν υποκείμενες ανεπάρκειες της αγοράς, και τα στρατηγικά αποθέματα, τα οποία δεν θα πρέπει να προωθούν τη νέα παραγωγική δυναμικότητα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι στρεβλώσεις της αγοράς.

Έβδομον, οι μηχανισμοί δυναμικότητας για ολόκληρη την αγορά πρέπει να είναι ανοιχτοί στη ρητή διασυνοριακή συμμετοχή, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι στρεβλώσεις στον διασυνοριακό ανταγωνισμό και το εμπόριο, να διασφαλίζεται η παροχή κινήτρων για συνεχείς επενδύσεις στη διασύνδεση και να περιορίζεται το μακροπρόθεσμο κόστος της ασφάλειας του εφοδιασμού στην Ευρώπη.

Τέλος, από την τομεακή έρευνα προέκυψε ότι ορισμένοι μηχανισμοί δυναμικότητας έχουν σχεδιαστεί κατά τρόπο που δεν αντιμετωπίζει όλες τις ανησυχίες όσον αφορά τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη με στόχο τη σταδιακή ευθυγράμμιση όλων των υφιστάμενων μηχανισμών δυναμικότητας με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα της τομεακής έρευνας. Με τον τρόπο αυτό, θα ενισχυθεί η βεβαιότητα των παρόχων δυναμικότητας και άλλων οικονομικών παραγόντων και θα διασφαλιστεί ότι στέλνονται τα σωστά μηνύματα στους επενδυτές.